
Sven D Sonesson, 1909 – 1983

industrimannen – visionären – hembygdsvännen

Industrimannen

Man skulle kunna säga att Sven D som son till grosshandlaren Wilhelm Sonesson och dennes hustru Augusta Johansson hade en trygg och bekväm framtid utstakad i familjeföretaget Stockamöllan AB. Men egentligen var det nog så att när Sven D Sonesson kom in i företaget 1934, endast 25 år gammal, som verkstadsingenjör, hade han stora utmaningar framför sig.

Om företagets tidiga historia kan konstateras att man kan spåra viss industriell verksamhet i Stockamöllan ända ifrån 1682. Stamfadern i Sven D Sonessons släkt hette Daniel Schmeltingk, som var ägare till Stockamöllan under åren ifrån 1715 till 1745. Sven D Sonesson var den sjätte generationen som var chef på företaget.

Fadern, grosshandlaren Wilhelm Sonesson, ledde företaget ifrån år 1893 och fram till sin

död 1931. Man kan säga att den egentliga industrialiseringen av Stockamöllan AB startade under Wilhelm Sonessons tid. Då Wilhelm Sonesson också hade flera andra engagemang, anställde han bl.a. sin systerson Jacob Clemensson, som under åren 1906 – 1942 var företagets disponent.

Sven D kom alltså in i företaget 1934 och efter att ha varit verkstadsingenjör på företaget under 8 år, utsågs Sven D till VD år 1942. Den då nye VD:n kände alltså företaget väl vid sitt tillträde och insåg att mycket behövde utvecklas. Under åren 1942 – 1943 byggdes en ångcentral samt en snickerifabrik. Den mekaniska verkstaden byggdes till i flera omgångar. Likaså moderniserades och utökades kontorsresurserna.

År 1946 sysselsattes ca 130 personer. Den största delen av dessa var produktionsarbetare i snickeriet. Dessutom fanns det en betydande

Sven D Sonesson på affärsresa till leverantör i Spanien, november 1975.

produktion i sågverket samt en ökande sådan i mekaniska verkstaden. Den maskinella utrustningen i dessa produktionsenheter moderniserades ständigt. Detta både för att förbättra arbetsmiljön och produktionskapaciteten.

Sven D var tidigt mån om att skapa en god arbetsmiljö och ha bra relationer med personalen. Han hade stor personkännedom, intresserade sig mycket för medarbetarna och deras familjer. Han kände alla anställda vid namn, vilka de var och ofta detaljer om deras familjer, något som säkert gagnade alla parter. I flera fall var anställda andra eller till och med tredje generationen på företaget.

Sven D var noga med att moderna arbetsvillkor för industrin skulle tillämpas. Fackföreningar bildades tidigt vid företaget. Relationerna mellan dessa och företagsledningen var i allmänhet mycket goda.

Likaså insåg Sven D tidigt att ett framgångsrikt familjeföretag behövde en professionell styrelse. I denna kom därför tidigt att ingå mycket kvalificerade personer, som flera av dem rekryterades utanför familjen.

Sven D förstod att inte bara produktionen behövde utvecklas, utan också att produktutbudet måste rationaliseras. För snickerifabrikens

del innebar detta att produktionen av ett antal halv- samt enkla helfabrikat succesivt fick läggas ner. Samtidigt utvecklades nya produkter som däckstolar och hyvelbänkar. Sven D visade sig vara mycket duktig på design och deltog i utvecklingen av dessa produkter tillsammans med en grupp kvalificerade konstruktörer.

För den mekaniska verkstaden behövde också produktionalisering genomföras. Man tillverkade många produkter i små serier, vilka i vissa fall var mindre lönsamma. Sven D hade tidigt ett stort intresse för materialhantering och insåg vikten av rationell logistik för industrin i världen. Han startade därför utvecklingen av produkter för säker och effektiv pallhantering. Detta resulterade i två artiklar som blev framgångsrika för företaget, gaffeltrucken samt gaffellyftvagnen (pallyftvagnen).

Stockamöllan lanserade den första gaffeltrucken år 1950 och den första gaffellyftvagnen 1955. Även ifråga om dessa produkter bistod Sven D konstruktionsledningen och de erfarna maskinkonstruktörerna samt produktionsingenjörerna med många värdefulla idéer.

Däckstolarna började tillverkas år 1924. Stora kunder var initialt Svenska Amerika Linjen och andra rederier som var inriktade på persontransporter. När dessa rederiers verksamhet minskade övergick försäljningen till möbelvaruhus.

Hyvelbänkarna tillverkades alltifrån år 1897 och fram till 1972. Stockamöllan blev en av de största tillverkarna av hyvelbänkar i Sverige och hade dessutom en betydande export.

Då truckarna och gaffellyftvagnarna visade bättre lönsamhet och ansågs ha bättre utvecklingspotential än däckstolarna och hyvelbänkarna beslutades att man helt skulle satsa på de förstnämnda och avveckla snickeriet.

Detta innebar att 1972 lades snickeriet ner. Produktlinjen däckstolar såldes tillsammans med ritningar och mallar m.m. till Brogrens Snickerifabriker i Hjärsås som fortfarande, men nu under namnet Stockamöllan Möbelsnickeri i Knislinge, med framgång, tillverkar Stockamöllan stolarna. Samtidigt såldes produktlinjen hyvelbänkar till den då störste konkurrenten, Bröderna Sjöbergs i Stockaryd, som framgångsrikt infogade Stockamöllans hyvelbänkar till sitt tidigare program.

All personal i snickeriet, omkring 50 personer, skolades om till metallarbetare, vilket bidrog till att tillverkningen av truckar och gaffellyftvagnar snabbare kunde expandera.

Nerläggningen av snickeriet och försäljningen av dess produktlinjer var stora och slitsamma beslut för Sven D Sonesson, men besluten var säkert korrekta och denna nog så dramatiska omställning gick över förväntan.

Den vidare utvecklingen av gaffeltruckar koncentrerades till förbränningsmotordrivna motviktstruckar med lyftkapaciteterna 2 – 3 ton. Inom detta segment blev Stock-truckarna marknadsledande i Sverige, med en marknadsandel varierande mellan 30 – 35 %. Senare utvecklades även en 1,5 tons truck och dessutom större truckar med lyftkapacitet upp till 5 ton. Då marknaden började kräva andra drivkällor än förbränningsmotorer gjorde Stockamöllan avtal med en av Storbritanniens största tillverkare av el-truckar, Coventry-Climax. Dessa truckar såldes under namnet Stocka-Climax och försågs med Stockas patenterade friskslyftstativ. Detta lyftstativ, som då erbjöd fördelar gentemot de lyftstativ som konkurrenterna kunde erbjuda, såldes även till andra tillverkare av gaffeltruckar. Då den svenska marknaden av gaffeltruckar var begränsad, beslutade man sig för att försöka utveckla export av gaffeltruckar, således såldes truckar i England, Danmark och Norge.

Stockamöllan blev snabbt en betydande tillverkare av gaffellyftvagnar med väsentliga an-

Sven D delar ut flaggor på Gamlegård i Billinge den 6 juni 1965.

delar inte bara i Sverige utan också med stor export till en mängd länder som bl.a. Danmark, Norge, Finland, Tyskland, Frankrike, BeNeLux, USA och Canada.

Allt detta innebar naturligtvis stora och många gånger tunga beslut och arbetsuppgifter för Sven D, som han var mycket aktiv med fram till pensionen 1978, då han vid 69 års ålder lämnade sitt VD-skap. Han kunde då glädja sig åt att hans sista verksamhetsår var det bästa i

företagets historia.

Politikern och Hembygdsvännen

Vid sidan om sitt ledarskap i företaget var Sven D Sonesson även livligt engagerad i samhällsfrågor. När det blev val 1946 fanns det bara äldre representanter på högerlistan. Sonesson tyckte inte att det passade. På fredagen innan valsöndagen satte han sig ner, skrev ihop en spränglista och ringde tryckeriet i Höör. De lovade att ha valsedlarna färdiga till söndagsmorgonen. Resultatet blev två platser i kommunalfullmäktige i Billinge. Det skulle bli inkörspunkten till 30 års politiskt engagemang. Genom hans bistånd kunde den nya idrottsplatsen Billevång efter mångårigt planeringsarbete invigas 1953. Redan året dessförinnan hade vi kommit att ingå i Röstånga storkommun. Sven D var ledamot av kommunalfullmäktige och folkskolestyrelse, samt byggnads- och arbetslöshetsnämnd. Under 25 år ingick han även i Eslövs folkhögskolas styrelse. Han var medlem i Eslövs Rotaryklubb sen 1936 och dess president 1953-54.

På 1960-talet förbereddes en ny kommunreform, som tog sikte på tillräckligt underlag för en nioårig grundskola. Med nära nog mangrann uppslutning från Billinge gamla sockenområde yrkade Sven D nu på att denna del av kommunen skulle få tillhöra Eslöv. Han blev rörelsens självskrivne ledare och tack vare ett genomarbetat underlag vann Billingeborna gehör för sina propåer. Av alla de samhällsuppdrag som Sven D ytterligare påtog sig kan nämnas ordförande i Eslövsbyggen, ledamot av länsstyrelsens planeringsråd samt länskolnämnden i Malmöhus län. Vid mitten av 1970-talet inledde han en ny kampanj för småorternas överlevnad inom den nya kommunbildningen.

Liksom sin fader Wilhelm Sonesson var Sven D även varmt engagerad i sin bygds natur och historia. Genom sin entusiasm för inhemska träslag blev han vid 1960-talets början självskrivne ledare i kampanjorganisationen Pro-bok. Han var även mångårig ordförande i Billinge föreläsningsförening. Stor uppskattning rönste hans eget föredrag "500 år vid ett vattenfall", hållet vid föreningens 65-årsjubileum 1966. Hembygdsmuseet Gamlegård hade 1918 grundats genom faderns försorg. Sven D förde traditionen vidare till 1978, då anläggningen överläts till en stiftelse, vari Stockamöllan AB även fortsättningsvis engagerade sig, jämte Eslövs kommun och Onsjö Härads hembygdsvännen.

Anders Arvelid och Georg Welin